

ÅBENT BREV

Til:

Børne- og Undervisningsudvalget (BUU)

Børne- og Undervisningsudvalget (KL)

Udvalgsformænd kommuner: Børn, unge, dagtilbud, skole

Reformkommissionens anbefalinger til dagtilbud er en ommer

Formålet med dette brev er, at:

- Udfordre den tillid, der er til ministeriets sprogvurderinger siden 2007 og vurderingernes evne til at identificere småbørn med sprogvanskeligheder, som kan have behov en målrettet indsats.
- Dokumentere, at Reformkommissionens begrundelse for valg af "Sprogvurdering 3-6" hviler på et forkert grundlag.
- Bidrage med konkret viden om, hvordan pædagogerne på Rød Stue inden for 10 uger ved hjælp af forskningsbaserede systematiske observationer kan identificere børn i udsatte positioner og justere læringsmiljøet, så børnene udvikler de nødvendige forudsætninger – personligt, socialt og fagligt – for en god skolegang.

Kommissionen har haft til opgave at undersøge:

"Er der behov for en mere systematisk og målrettet indsats, først i vuggestuen og børnehaven, siden i folkeskolen, for at skabe øget læring og trivsel for elevgruppen?"

Med publikationen "Nye reformveje 2" giver kommissionen sine anbefalinger til blandt andet dagtilbud vedrørende børn og unges vej gennem uddannelsessystemet ved at foreslå reformer, der kan øge produktiviteten, velstanden, beskæftigelsen og den sociale mobilitet.

Reformkommissionens anbefalinger til dagtilbud er:

1. Straks at indføre tvungen sprogtest af alle 3-årige med 'Sprogvurdering 3-6' og økonomiske konsekvenser for forældre, som modsætter sig testen samt
2. På sigt at udvikle en "Mini PPV" – en miniudgave udgave af PPR's Pædagogisk Psykologisk Vurdering, der er en overbygningsuddannelse for pædagoger og læreruddannede, som skal virke som pædagogisk-psykologiske vejledere.

Kommissionens anbefalinger har ikke karakter af bud på systematiske og målrettede indsatser, der giver pædagogerne på Rød Stue mulighed for at tilrettelægge systematiske og målrettede indsatser, som tager hensyn til børnenes udviklingsalder – sprogligt, socialt, følelsesmæssigt og kognitivt. Ej heller vækker anbefalingerne tillid til, at alle udsatte børn opspores tidligt, så de kan få de fornødne systematiske indsatser, inden det er for sent.

Anbefalingerne til dagtilbud sætter fortsat det pædagogiske personale i den "venteposition", som en gruppe dagtilbudsschefer og PPR-chefer* beskriver som faglig usikkerhed, der bl.a. "kommer til udtryk ved, at personalet afventer specialister og ikke selv ser de muligheder, de har for at understøtte børn i udsatte positioner eller ved, at det pædagogiske personale tillægger viden fra specialister en stor værdi, samtidig med at de ikke i tilstrækkelig grad anerkender deres egen pædagogfaglige viden som relevant i forhold til børn i udsatte positioner."

*EVA, 2021: "Udfordringer i understøttelse af børn i udsatte positioner"

Kommissionens anbefalinger kommer ikke til at stoppe tilgangen af unge, som er i risiko for at stå uden tilknytning til uddannelse eller arbejde som 15-24-årig. De bliver "kunder" i kommissionens nye tilbud til unge i udsatte positioner - HPX - i mange år fremover.

Kommissionens begrundelser for anbefaling af Sprogvurdering 3-6 afvises af TrygFonden

Reformkommissionens anbefaling til en "her og nu" indsats er, at "der indføres tvungen test af alle 3-årige børn med Sprogvurdering 3-6".

LearnLab har et indgående kendskab til Sprogvurdering 3-6. I lighed med Rambøll digitaliserede LearnLab i 2017 Sprogvurdering 3-6. Den indsigt LearnLab fik i forbindelse med videreudvikling og kvalitetssikring af ministeriets sprogvurdering førte til, at LearnLab trak sit tilbud om Sprogvurdering 3-6 til kommunerne tilbage.

Begrundelse:

- Et barn, som testes, når det er 2 år og 10 måneder, består sprogtesten, hvis de kan **sigge 2 ord** (Ordforrådstesten) og **forstå 7 ord** (Sprogforståelsestesten)
- Ekstrapolering af scoreberegning ved manglende svar, der medfører, at børn med manglende sprogudvikling består sprogtesten og dermed ikke kvalificerer sig til en særlig indsats

På baggrund heraf tilbyder Learnlab udelukkende børneobservationsredskabet "Kompetencehjulet", der siden 2010 har været anvendt i en række kommuner som sprogvurderingsredskab. Kompetencehjulet afdækker udover børns sproglige udvikling fra 0-6 år også børns udvikling i læreplanens øvrige temaer, så pædagoger kan opnå en helhedsorienteret vurdering af barnets alsidige udvikling – socialt, følelsesmæssigt, kognitivt, motorisk, kulturelt og naturfagligt.

LearnLab har bedt Kommissionen om at udbyde begrundelsen for valg af Sprogvurdering 3-6

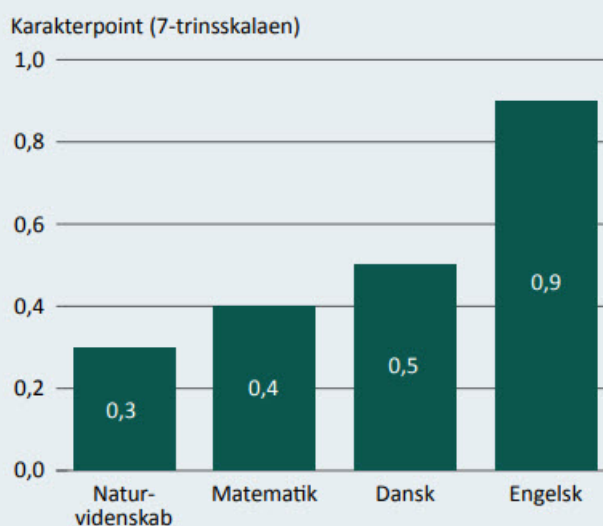
Kommissionen oplyser: "Vi har læst og brugt al den forskning der er tilgængelig og relevant i vores forslag". Kommissionens begrundelse for valget af Sprogvurdering 3-6, er en undersøgelse fra TrygFondens Børneforskningscenter fra 18. november 2022.

Undersøgelsen "Tidligt ordforråd kan forudsige afgangskarakter i 9. klasse" viser, at børn der som 2-årige har et stort ordforråd (op mod 600 ord) opnår bedre afgangskarakter i 9. klasse i engelsk, dansk, matematik og naturvidenskab.

Kommissionen anerkender, at:

"Ud over sprog er der naturligvis også andet, der er vigtigt for, hvordan børn senere klarer sig, fx trivsel og såkaldte ikke-kognitive kompetencer"

FIGUR 3
Ændring i karakterpoint ved et større ordforråd på 100 ord for børn i alderen 16-30 måneder

Figur 3: Viser effekt på afgangsprøvekarakter ved forøgelse af ordforråd på 100 ord.

Kontrollvariable for børn: alder, køn, fødselsrækkefølge, dagtilbud.
Kontrollvariable for forældre: SES, kriminalitet, hospitalindlæggelser, forældreorlov, hjemmelæring. Estimerer signifikante på 1 pct.-niveau.

Figur 3: Dale et al. (2023): Prediction from early childhood vocabulary to academic achievement at the end of compulsory schooling in Denmark.

tencer – altså personlige og sociale egenskaber. Men sprog har vist sig at være en faktor, som har meget stor betydning, både over tid og for udviklingen af andre kompetencer". Fig. 3

LearnLab har kontaktet professor Dorthe Bleses, ansat ved TrygFondens Børneforskningscenter, om begrundelsen for opretholdelse af "Sprogvurdering 3-6", hvor børn med et ordforråd på 2 ord "består" sprogvurderingen, når forskning viser, at et stort tidligt ordforråd kan forbedre afgangskarakterer i 9. klasse.

Dorthe Bleses oplyser:

"Den artikel [red. Tidligt ordforråd kan forudsige afgangskarakter i 9. klasse] du refererer til siger ikke noget om Sprogvurdering 3-6. Den undersøger sammenhængen mellem det tidlige ordforråd, vurderet med CDI og senere eksamenskarakterer."

Kommissionens antagelse om at børns ordforråd kan styrkes ved indførelse af tvungen brug af Sprogvurdering 3-6 er altså ikke korrekt. Kommissionen har truffet sit valg af Sprogvurdering 3-6 på et forkert grundlag.

Det er tid til at udfordre tilliden til Sprogvurdering 3-6

Der har gennem årene hersket overordentlig stor tillid til sprogvurderingen blandt politikere, forvaltningsledere, faglige ledere, pædagoger og forældre. En tillid, som kommissionen deler med sin anbefaling. Samtidig fremgår det dog: *"Reformkommissionens anbefalinger er, at Børne- og Undervisningsministeriet sprogvurderingsværktøjer skal opdateres"*.

Sprogvurderingen blev udviklet i 2007 på bestilling fra Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender. Udviklingen blev lagt i hænderne på nogle af de fremmeste forskere på området og støttes i dag af TrygFonden.

I 2017 blev sprogvurderingen fra 2011 "videreudviklet" til "Sprogvurdering 3-6". Sprogvurderingen fra 2011 bestod af 9 deltests. I videreudviklingen blev de 9 deltests skåret ned til 4 for de treårige. Umiddelbart vil forventningen til "videreudvikling" i denne sammenhæng være, at der er tale om udvikling fra godt til endnu bedre. I dette tilfælde resulterede videreudviklingen imidlertid i en voldsom amputeret udgave af sprogvurderingen fra 2011.

Videreudvikling af sprogvurderingen har især konsekvenser for tidlig opsporing af 3-årige med sprogvanskeligheder

Fra at være en sprogvurdering, der inddrog forældres og pædagogers iagttagelser af børnenes aktive sprogbrug (ordforråd, ords endelser og opbygning af sætninger med 110 spørgsmål), er Sprogvurdering 3-6 blevet til et testanliggende mellem barnet og den person, som gennemfører testen. En sprogtest, der består af én deltest, hvor børnene "siger noget" og to tests, hvor børnene peger på rigtige svar. Desuden en fjerde deltest "Kommunikative strategier", der udfyldes af det pædagogiske personale på baggrund af observationer.

Med videreudviklingen forsvandt også de deltests, der sammen med forældrenes og pædagogernes observationer, medvirkede til at synliggøre mulige tegn på sprogforstyrrelser, bl.a. DLD og medfødte lidelser i øvrigt fx autisme. Tegn, der i første omgang kan vise sig ved manglende sprogudvikling, blev skåret væk i Sprogvurdering 3-6.

Deltesten "Historiefortælling" forsvandt med den begrundelse, at: *"Selvom testen isoleret set ser ud til at have gode egenskaber, viser nye analyser, at der dels er udfordringer mht. at score testen ensartet, dels at resultatet af testen ikke viser den forventede sammenhæng med andre deltest."*

"Udtale og betydning" forsvandt med den begrundelse, at: *"En vurdering af barnets svar kræver kendskab til fonetik."*

De deltest, der overlevede videreudviklingen, er videreført med store ændringer

De 3 deltests barnet deltager i, har gennemgået disse ændringer:

- **Sprogforståelse:** Der er udarbejdet en billedtest. Barnet testes med 20 items mod tidligere 8 items. "Kuffertmateriale" til test af 12 items, med specifikt legetøj, er afskaffet.

Testen gennemføres ved, at barnet peger på de rigtige svar. Barnet består ved 7 rigtige pegninger ud af 20 spørgsmål.

- **Ordforråd:** Intet er bibeholdt. Der er udarbejdet en billedtest, hvor barnet testes med 25 items. Forældres og pædagogers vurdering af, hvor mange ord ud af 100 barnet siger, er afskaffe på grund af for store administrative udfordringer ved at anvende forældrerapporter

Testen gennemføres ved, at barnet siger, hvad billederne viser. Barnet består hvis det kan sige 2 ord ud af de 25.

- **Rim-testen** er ny for 3-årige. Testen består af 15 items. Testen afbrydes, hvis barnet ikke kan besvare testspørgsmålene. Drengene består med 0 rigtige svar og piger består med 1 rigtigt svar ud af de 15.

Deltest 4 gennemføres ud fra pædagogiske observationer

- "Kommunikative strategier". Ny udgave indføres med 15 items. Barnet består vurderingen, hvis pædagogen svarer "Aldrig" til 10 spørgsmål og "Sjældent" til 5.

Desuden er der indført et - ikke-valideret "Forældreskema" med 10 spørgsmål. Omfanget af anvendelse i praksis heraf kendes ikke.

Konklusion

Reformkommissionens forslag om at sprogteste alle børn er meningsløs, fordi der skal så lidt til for at bestå testen. Selv de sprogligt udfordrede børn består den "amputerede" Sprogvurdering 3-6, og får ikke den særlige indsats, de har brug for.

Reformkommissionen gør ret i at anbefale, at Børne- og Undervisningsministeriets sprogvurderingsværktøjer skal opdateres. Med det, der er tilbage at opdatere i Sprogvurdering 3-6, er det til børnenes fordel at viske tavlen ren og udvide sprogvurdering til også at undersøge børnenes produktive sprog.

Videnskabssynet bag Sprogvurdering 3-6 deler vandene blandt forskere

Ved valg af "Sprogvurdering 3-6", har Kommissionen valgt et videnskabssyn, der tilside-sætter værdien af børneobservationer og fokuserer mere på test.

Disse principper deler vandene blandt forskere. Kommissionen har valgt side i den faglige "krig", der det seneste årti har udspillet sig blandt forskere.

Principperne bag *Sprogvurdering 3-6*

Sprogvurdering 3-6 er baseret på de samme principper som de to foregående versioner (se også *Beskrivelse af ændringer i Sprogvurdering 3-6*). De overordnede principper er:

- Materialet er forskningsbaseret. De sproglige dimensioner, der indgår i materialet, er udvalgt på basis af forskning, der dokumenterer, at de sproglige kompetencer der måles på, er vigtige for senere læring, især læsning.
- Materialet er empirisk baseret. Deltest og items er afprøvet i mange pilotstudier.
- Materialet er standardiseret, og der er fastsat såvel alders- som kønsspecifikke normer.
- Der anvendes faste grænseværdier i materialet.
- Materialet er praktisk anvendeligt. Det er hurtigt og nemt at administrere på en ensartet og objektiv måde.
- Materialet er internt og eksternt valideret ved brug af psykometriske metoder.

Kritikere af sprogvurderingen peger bl.a. på problematikken i det smalle fokus på børns udvikling af sprog, der anlægges ved valg af Sprogvurdering 3-6, som nu afdøde professor, mag.art., forsker og forfatter Hans Vejleskov beskriver:

"Med test eller prøver kan man med høj præcision bestemme, hvordan barnets udtale, ordkendskab og grammatik er udviklet i forhold til, hvad der gennemsnitligt er tilfældet på alderstrinnet, men når det gælder indhold og funktion, er der ingen snilde prøver. Her må man som regel fortolke iagttagelser, og det tager tid" (s. 85 Vejleskov (07)).

24 forskere i opråb

Senest i april 2022 i artiklen "24 forskere i opråb" om Sprogvurdering 3-6 fremhæves blandt meget andet, at international forskning anbefaler, at man undersøger, "i hvor høj grad barnet har vanskeligheder i sit funktionelle sprog i hverdagen, bl.a. ved at inddrage viden om forældres, pædagogers og læreres oplevelser af barnets sprog, både børnenes forståelse og produktion af sprog i hverdagen."

Derfor er det tragikomisk, at den videreudvikling, som sprogvurderingen gennemgik ved seneste revision i 2017, fjernede alt, hvad angår inddragelse af forældres og pædagogers viden om børnenes produktive sprogbrug i hverdagen.

Også Rockwool Fonden forholder sig kritisk til Sprogvurdering 3-6s evne til at identificere børn med sproglige udfordringer. Men her er det beregningen af børnenes score i forbindelse med manglende svar, der sættes spørgsmålstejn ved:

Da sprogvurderingerne er foretaget med små børn, er sprogvurderingerne ofte ukomplette – f.eks. kan der være hele deltest eller enkelte spørgsmål indenfor en deltest, som barnet ikke har besvaret. I analyserne i RFI Indsigten (Rockwool Fondens projekt Tips by Text) har vi valgt at betragte en manglende besvarelse/registrering af et spørgsmål i en deltest på lige fod med et forkert svar. Dette har vi gjort, da der er en korrelation mellem sværhedsgraden af et spørgsmål og sandsynligheden for, at spørgsmålet ikke er besvaret.

Det skal her påpeges, at vi har valgt at håndtere manglende svar anderledes, end hvad der er beskrevet i vejledningen til "Sprogvurdering 3-6." I vejledningen til at beregne den samlede sprogvurderingsscore ekstrapoleres gennemsnittet af de udfyldte (ikke-manglende) items til alle items. Vi har valgt ikke at ekstrapolere i vores analyser, fordi denne metode kan komme til at favorisere børn, som ikke svarer på de svære spørgsmål, som det ses i nedenstående eksempel.

Eksempel: Hvis et barn har besvaret 10 ud af 15 spørgsmål korrekt i deltesten Rim, har svaret forkert på 2 spørgsmål ud af 15, og ikke har svaret på de resterende 3 spørgsmål:

- har barnet efter vores metode besvaret 10/15 spørgsmål korrekt (66,6%)
- og ved vejledningens metode besvaret 10/12 spørgsmål korrekt (83,3%).

Rockwool Fonden henviser til dette afsnit i "Vejledning til Sprogvurdering 3-6 november 2019".

Den ene metode synes ikke at være mere åbenlyst rigtig end den anden, for nogle spørgsmål vil være ubesvaret, fordi barnet ikke kender svaret, og i andre tilfælde vil det være andre årsager, som f.eks. at barnet er blevet distraheret eller er blevet for træt til at ville være med.

Valget af den konkrete behandling af ubesvarede spørgsmål er i dette materiale foretaget ud fra et forsigtighedsprincip om kun at regne med besvarede spørgsmål, og "lade tvivlen komme barnet til gode".

Men uanset om den ene eller den anden metode var valgt, betyder det, at nogle børn overvurderes og andre undervurderes. Derfor er det vigtigt, at den voksne, som gennemfører sprogvurderingen, opnår erfaring i at få et svar ud af børn på alle spørgsmål.

Konklusion

Det man som pædagog og forældre køber ind på, når barnet sprogtestes med Sprogvurdering 3-6 er, at "tvivlen kommer barnet til gode" og barnet risikerer at gå glip af særlig sprogstøtte. Desuden at barnet sættes under pres - 68 gange under testen - når pædagogen arbejder på at få "et svar ud af børn på alle spørgsmål", for at konstatere at barnet består hvis det kan sige 2 ord og pege rigtigt på 7 spørgsmål.

LearnLabs konkrete anbefalinger til systematiske og målrettede indsatser

Kommissionen retter fokus på betydningen af tidlig opsporing, allerede i dagpleje og vuggestue. Hertil peger Reformkommissionen på behov for udvikling af en "Mini PPV", der skal gennemføres af pædagoger og lærere med en overbygningssuddannelse.

LearnLabs børneobservationsredskab Kompetencehjulet er et velafprøvet praksisanvendeligt, pædagog fagligt redskab, tæt på den "Mini PPV", som Kommissionen anbefaler udvikling af.

Inden for 10 uger kan alle kommuner finde de 0-6-årige børn i dagtilbud, der ikke udvikler sig som typisk forventet. Børnenes pædagoger kan:

- få indblik i børnenes aktuelle udvikling
- se børnenes nærmeste udviklingszone
- lave handleplaner
- få inspiration til målrettede lege og aktiviteter
- dele viden med forældre, PPR, logopæder og øvrige tværfaglige samarbejdspartnere
- dykke ned i forskning og teori om børns udvikling m.m.

Samtidig får kommunen et samlet overblik og mulighed for at følge denne børnegrupes udbytte og progression, indtil børnene begynder i skole. Overblik, baseret på viden og data, der gør det lettere at formulere og følge fokusområder og inddrage databaseret effektvurdering i tilsyn. LearnLabs unikke statistikmoduler bidrager med datakombinationer - relevant lige fra politisk niveau til Frej på Rød Stue. Kompetencehjulet har været anvendt i kommuner siden 2010. Her bidrager pædagogers systematiske observationer til, at udfordrede børn opspores allerede efter få uger i dagtilbud og gør kvantespring i udvikling, inden de begynder i skole.

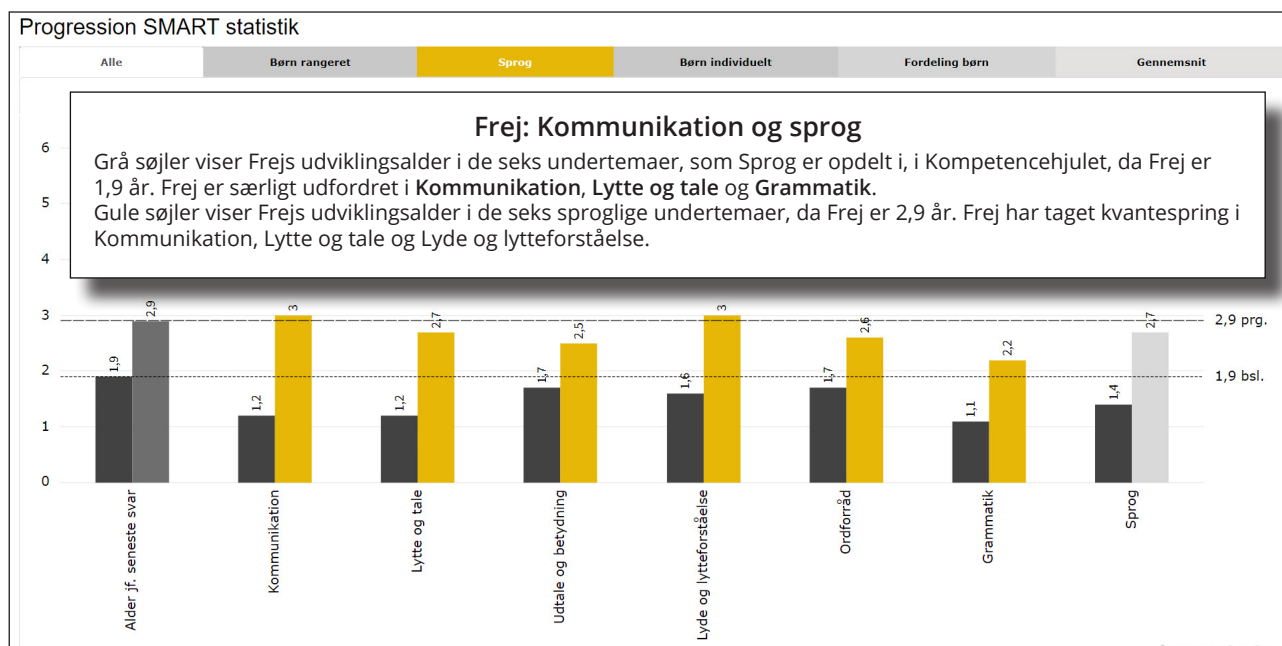
Professionshøjskolen UCN har samlet og systematiseret omfattende forskning og teori om børns læring og udvikling til Kompetencehjulets Udviklingsbeskrivelse.

Udviklingsbeskrivelsen er samlet i Kompetencehjulets Spørgsmålsguide i mere end 700 tegn-på-læring, fordelt på 8 aldersintervaller fra 0-6 år i alle læreplanens temaer.

Spørgsmålsguiden bygger bro mellem pædagogisk personales faglige viden og gør den observerbar. Observationerne vises i barnets kompetencehjul.

Efter 2 ugers observation af børnenes sproglige udvikling i praksis er fx institutionens faglige fyrtårne eller erfarne pædagoger i stand til at vurdere et barns sproglige udvikling digitalt. Det tager 10 – 15 minutter at registrere observationerne.

Når alle pædagogiske personale inddrages i observationsfasen, opnår alle et fælles fagligt løft. Et løft, der gør personalet bedre til at få øje for, hvad der er på spil for de udfordrede børn og dermed bedre mulighed for at hjælpe disse børn til en plads i fællesskabet.

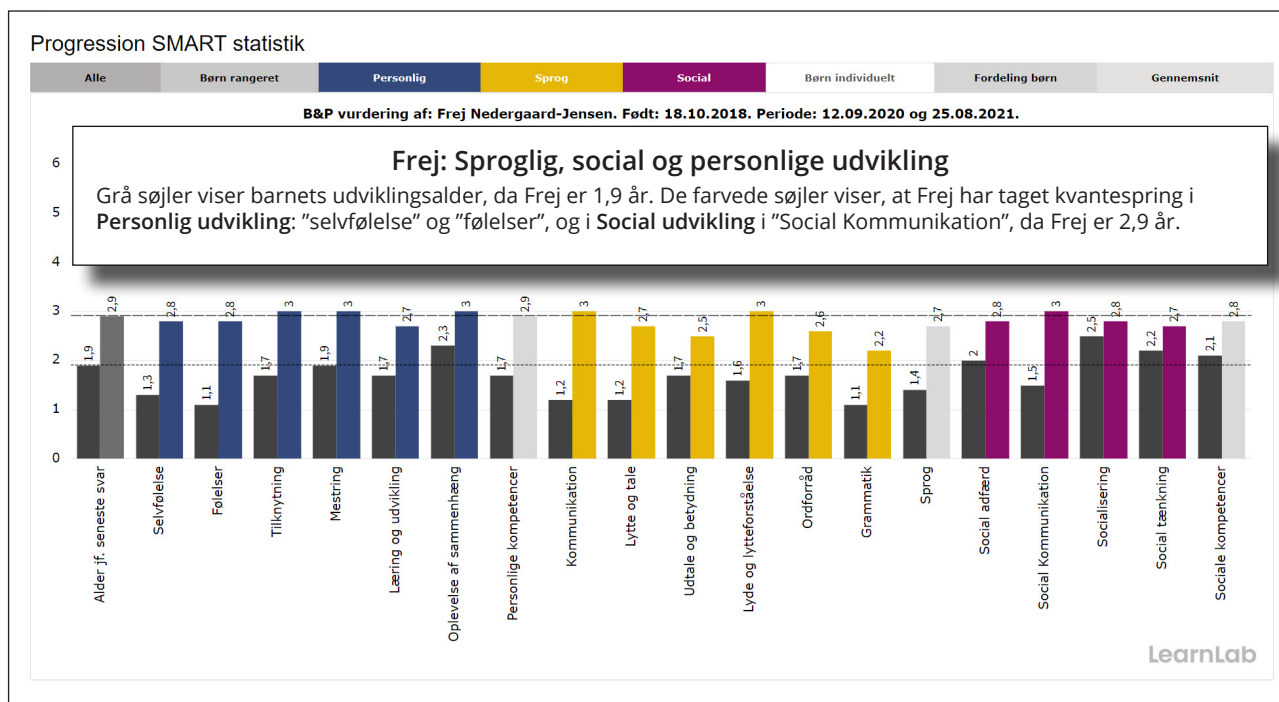

Pædagogernes observationer af Frej, da han er 1,9 år viser fx, at Frej i temaet "Lytte og tale" har brug for hjælp til at udvikle sine kompetencer i at:

- efterligne andres lyde og forsøge at sortere lydene i ord,
- bruge to-ords kombinationer (eksempelvis "luk dør") og
- stille spørgsmål fx "hva' det".

Frejs pædagoger har justeret læringsmiljøet, så Frej fik mulighed for at udvikle disse og andre sproglige kompetencer. Frejs progression viser, at han har haft stort udbytte af de målrettede sproglige indsatser.

Pædagogernes målrettede justering af læringsmiljøet, hvor Frej blev udfordret i sin nærmeste udviklingszone, har bragt Frej tættere på at være udviklet som typisk forventet og tættere på et godt voksenliv.

Frej er et eksempel på den **resultat kvalitet**, som professor Charlotte Ringsmose udtaler sig om i rapporten fra 2019: "Virkningsfuldt pædagogisk arbejde i dagtilbud" med henvisning til Kompetencehjulet: "Når man arbejder data-drevet – det vil sige, at man ned til det enkelte barn, i den enkelte gruppe kan identificere, hvor problemerne er henne – så kan man gå med tættekam og følge op".

Med citatet herunder om, hvordan viden kan ændre pædagogisk personales oplevelse af et udfordret barn:

"Nu forstår jeg Jens - nu kan jeg se ham - nu giver det mening! Når jeg giver ham samspil som en etårig [red. Jens er 2,5 år], svarer han relevant og som forventet, og jeg får smil og glæde i samspillet og han er meget lettere at holde af."

giver LearnLab sin viden om tidlig opsporing og indsatser, der virker, videre til de drøftelser, der venter forude om udvikling af kvalitet i dagtilbud.

LearnLab inviterer til samarbejde her-og-nu om opsporing af alle de børn, der har brug for at blive fundet og hjulpet til en plads i fællesskabet.

[Se en kort video om Kompetencehjulet](#)

Indlægget er skrevet af Ethel Hansen, grundlægger af LearnLab ApS, medlem af DEA og har tilsluttet sig **Småbørnsløftet**:

- At alle småbørn har et godt børneliv, herunder udvikler de nødvendige forudsætninger – personligt, socialt og fagligt – for en god skolegang.
- At de første 1.000 dage af alle børns liv er præget af tryghed og stimulering, så de lige fra fødslen trives og får alsidige muligheder for at lære og udvikle sig.

De to målsætninger ligger i naturlig forlængelse af FNs verdensmål om, at alle børn fra de er små skal have adgang til udvikling, omsorg og læring af høj kvalitet. Baggrunden for Småbørnsløftet er forskning, som viser, at forskelle i livschancer grundlægges i de allerførste leveår.

Løftet forpligter medlemmer til at arbejde for at nå de fælles mål og levere konkrete bidrag til at opfylde målene.

Relevante links:

- [Reform kommissionen - Nye reformveje 2](#)
- [Kommissorium For Arbejdsgruppe Vedr Unge Uden Uddannelse I Regi Af Reformkommissionen](#)
- [Udfordringer i understøttelse af børn i udsatte positioner - En national undersøgelse blandt dagtilbudschefer](#)
- [Vejledning til Sprogvurdering 3-6 \(2019\)](#)
- [Vejledning til Sprogvurdering 3-6 \(2017\)](#)
- [Finder vi de sprogligt udfordrede børn?](#)
- [Kritik af Sprogvurdering 3-6](#)
- [Småbørnsløftet](#)
- [Professor Charlotte Ringsmose - Video om "Virkningsfuldt pædagogisk arbejde"](#)